

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Waalwijk
T.a.v.
Postbus 10150
5140GB Waalwijk

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon

Onze referentie
196276

Olonummer
5333775

2020-064132

Bijlagen
0

Datum 24 maart 2021
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Gegevens beschermd(e) monument(en)
Naam Spoorbrug Langstraatlijn
Adres
Postcode/plaats
Gemeente/provincie Waalwijk; Noord-Brabant;
Monumentnummer 521876

Geacht college,

Op 5 januari 2021 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen met daaraan verbonden de volgende voorschriften:

- Het laten indienen van een nadere uitwerking en detaillering van het plan en deze uitwerking te laten beoordelen door de RCE.
- Ten behoeve van de uitvoering van het plan een samenvattend cultuur- en bouwhistorisch onderzoek aan het dossier te laten toevoegen.

In onderstaande motivering licht ik dit nader toe.

Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Het plan

De aanvraag betreft een plan voor het aanpassen van het bovengenoemde rijksmonument ten behoeve van de aanleg van een snelfietsverbinding over het tracé van de vroegere Langstraatspoorlijn en het versterken van de

beleefbaarheid van de Baardwijkse Overlaat als compensatie voor de aanpassing van het knooppunt 40/A59.

Op de pijlers van de voormalige spoorbrug over het afwateringskanaal 's-Hertogenbosch - Drongelen wordt aan de noordzijde, evenwijdig aan de historische brug, een nieuw brugdek aangebracht. Het nieuwe brugdek blijft los van de historische vakwerkbrug. De open ruimte wordt ingevuld met looproosters. Voor de oplegging van de nieuwe brug worden betonnen consoles in het historische metselwerk ingestort. Een van de pijlers (as 2), die na schade in de Tweede Wereldoorlog korter en in een afwijkende vormgeving werd herbouwd, zal worden verlengd. Voor een veilige aansluiting van het nieuwe brugdek op het westelijke landhoofd wordt een aanpassing aan een hoekblok van het westelijke landhoofd voorgesteld. Het plan omvat verder o.a. het verwijderen van bestaande en het aanbrengen van nieuwe verlichting.

Motivering

Het monument

De als rijksmonument beschermde brug over het afwateringskanaal is het restant van een veel langere spoorbrug die omstreeks 1885 werd gebouwd als onderdeel van de spoorlijn Lage Zwaluwe - Den Bosch die een treinverbinding verzorgde tussen diverse langstraatdorpen (de zogenaamde Halvezolenlijn). Behalve de brug in de gemeente Waalwijk omvat het plan ook twee kleinere bruggdelen in de gemeente Heusden (over de Overstortweg en de Eindstraat, rijksmonumentnummers 517350 en 517349). De bruggen hebben vanwege deze geschiedenis, de typologische en bouwtechnische betekenis alsmede vanwege de samenhang met andere onderdelen van de spoorlijn belangrijke cultuurhistorische en ensemblewaarden. Het plan omvat verder de voormalige spoordijk met hierin restanten van de vroegere spoorbrug die niet als rijksmonument zijn beschermd. Over de ingrepen aan de bruggen in Heusden wordt separaat aan de betreffende gemeente geadviseerd.

Vooroverleg

De voorgenomen transformatie van de Langstraatspoorlijn tot snelfietsroute komt voort uit de door de provincie geïnitieerde Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL). De gebiedsontwikkeling betreft de aanleg en het verbeteren van de verkeersknooppunten van lokale wegen met de A59. De landschappelijke en ecologische gevolgen van de aanleg van deze nieuwe infrastructuur voor het landschappelijk karakter van de Baardwijkse overlaat zou worden gecompenseerd door het gedeeltelijk bedijkte spoortracé van de voormalige Langstraatspoorlijn door de overlaat weer een open brugkarakter te geven en de dijklichamen en omgeving ecologisch vriendelijk in te richten. Na breed overleg met belanghebbende organisaties is gekozen voor een meer gelaagde benadering; deels bedijkt, deels open. Daarmee wordt tegemoetgekomen aan het beleefbaar houden van de ontwikkelingsgeschiedenis van de Baardwijkse overlaat en het vroegere spoortracé, en ook aan de natuurwaarden en de recreatieve functie van de overlaat. Samen met nog aanwezige als rijksmonument beschermde delen (die als "stepping stones" het begin, eind en midden van de gehele voormalige brugoversteek markeren) en de te handhaven spoordijkdelen, blijft het verhaal van de spoorlijn en de overlaat leesbaar. Na verschillende studies en in overleg met de RCE is gekozen om het snelfietsspad in één lijn over dijk en de nieuwe bruggdelen naast de bestaande brug over het tracé van het nooit gerealiseerde

tweede spoor te situeren. De historische brugdelen blijven hun huidige functie van fiets- en wandelpad behouden.

Advies

Ik adviseer positief over het architectonisch ontwerp van de nieuwe fietsverbinding en de ingrepen aan het monument. De brugpijlers geven ruimte voor een toevoeging doordat deze bij de aanleg breder zijn uitgevoerd met het oog op eventuele verdubbeling van het spoor. De nieuwe brug wordt los van de historische vakwerkbrug aangebracht. Met het plan blijft het monument fysiek en in beeld behouden. De structuur van de Baardwijkse overlaat en de Langstraatspoorlijn blijft in het landschap leesbaar. De bruggen en andere cultuurhistorisch waardevolle onderdelen zoals de restanten van de originele brugpijlers zijn op zodanige wijze in het plan opgenomen dat niet alleen de erfgoedwaarde van deze elementen wordt gerespecteerd, maar de elementen ook door het gebruik een integraal onderdeel zullen zijn van de nieuwe route en recreatieve beleving van de Baardwijkse Overlaat. Hiermee kan de betekenis van deze elementen duurzaam worden geborgd.

Wat betreft de in deze vergunningaanvraag gegeven uitwerking van het plan merk ik echter nog het volgende op.

-Op basis van de voorgelegde stukken ga ik ervan uit dat aan de historische, beschermde pijlers van de bruggen geen versterkingsmaatregelen nodig zijn omdat aangetoond is dat deze de belasting van het nieuwe dek kunnen dragen. Indien toch maatregelen nodig zijn, ontvang ik graag ter advisering de wijziging op het plan.

-De restauratiewerkzaamheden en aanpassingen aan de pijlers en de landhoofden zijn op hoofdlijn aangegeven. Dit geldt ook voor het nieuwe lichtplan en de kleurafwerking van de nieuwe brug. Uit het architectonisch ontwerp blijkt weliswaar een zorgvuldige aanpak, maar de uitwerking in de vergunningaanvraag geeft nog geen gedetailleerd en definitief beeld. Tevens wordt aangegeven dat diverse keuzes nog (in het werk) zullen moeten worden gemaakt. Ik adviseer de volledige uitwerking van het plan met een definitieve werkschrijving met de bijbehorende detaillering ruim voor uitvoering van de werkzaamheden te laten indienen. Ik adviseer u graag over deze uitwerking.

-Bij het westelijke landhoofd wordt in afwijking van het architectonisch ontwerp voorgesteld om uit oogpunt van veiligheid een klein deel van het hoekblok van het historische landhoofd weg te zagen. Dit leidt tot een (beperkte) aantasting van het historische materiaal en de oorspronkelijke vormgeving van het landhoofd, maar ook tot een aantasting van het heldere ontwerp voor de transformatie. Ik kan nog niet akkoord gaan met het aangeleverde principedetail en adviseer de oplossing voor uitwerking nader met mij te laten bespreken.

-De uitgangspunten in het architectonisch ontwerp zijn gebaseerd op een analyse van de karakteristieken en cultuurhistorische waarden van de voormalige spoorlijn. Een samenvattend cultuurhistorisch en bouwhistorisch rapportage ontbreekt echter in de mij voorgelegde vergunningaanvraag. Ik vind een dergelijke vastlegging en duiding van de historische en bestaande toestand van het monument ter documentatie en als onderlegger voor de werkzaamheden van belang. Ik adviseer een dergelijke rapportage alsnog te laten toevoegen aan het

dossier en ook de (bouw)historische informatie die tijdens de (restauratie)werkzaamheden wordt opgedaan hierin op te nemen.

Ik ga ervan uit dat u bovengenoemde opmerkingen betreft bij uw verdere behandeling van de aanvraag. Hiertoe heb ik enkele voorschriften geformuleerd aan het begin van deze brief.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de minister van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

adviseur architectuurhistorie